

F 10 / 24.5 - 65

Kertomus amanuenssi Aarne Heimalan ja isännöitsijä Erkki Tohkan virkamatkasta 5p-7.5.1965 Haminaan, Taavettiin, Uttiin, Kuusankosken Ruotsulaan ja Kelttiin.

Hamina. Haminassa suoritettiin vallien tarkastus sekä neuvoteltiin kaupungininsinööri K. Karjalaisen, työpäällikön ja rakennusmes-tarin kanssa vuonna 1965 suoritettavista vallien korjaustöistä. Meille ilmoitettiin, että Haminan kaupunki on varannut osaltaan 10 000 markkaa vallien korjauksiin.

Korjaustöitä jatketaan seuraavasti:

1. kaponieerin korjauksia jatketaan. Harmaakiviportaiden kaide on suunniteltava Muinaistieteellisen toimikunnan toimesta (arkki-tehti Kairamo mahd.) samoin tykkiholvien tiilisten korjattujen suiden muodostamaan seinämään räystäs, joka suojelisi seinän sade-veden valumiselta. Profiloitua reunakiveä ei voitane tällaisissa kohdissa peustellusti käyttää, ja tämä ratkaisu olisi huomattavan kalliskin. On tutkittava esim. peltisen reunuksen sopivaisuutta, mikä reunuus voitaisiin peittää turpeella.

Ns. Nuolilinnoituksen urheilukentän puoleisen sivun kunnostusta jatkettaneen kaupungin toimesta.

Muinaistieteellisen toimikunnan toimesta suoritettavat korjaukset ehdotetaan keskitettäväksi Hämeenlinnan bastionin ja Lappeenrannan portin väliseen osaan, lähinnä kurtiin ja siinä olevan tiilihol-villisen käytävän korjaamiseen, joka aloitetaan. Tämän käytävän suiden alkupeäisen asun palauttaminen vaatii tutkimuksia, jotka ilmoitimme suorittavamme. Suiden korjauksessa toivotaan Toimikun-nan arkkitehdin suunnitteluapua. Käytävä lienee korjattuna paras-ta varustaa puuovilla ja pitää suljettuna.

Turun bastionin läntisen maavallin painanne kehoitettiin täyttä-mään, mikäli varat sen sallivat. Tämä työ on jouduttu edelleen siirtämään yhä asti. Samoin siitä länteen olevassa kurtiinissa ovat työt vielä vaillo lopullista asua, joten korjauksia voidaan mahdollisuuksien mukaan jatkaa myös siinä.

Museonhoitaja Erkki Pitkäsen ehdotuksesta tarkastettiin myös Vii-purin raveliin jäänökset mahdollisia kesän korjauksia varten. Tämä työkohde vaatii kuitenkin huomattavasti enemmän varoja kuin nyt on käytettävissä, joten töitä ei käsityksemme mukaan ole syy-tä nykyisellään aloittaa tässä kohteessa.

Vallien muiden osien tarkastuksessa todettiin, että Turun bas-tionin itäkyljessä oli sortuma siinä kiveyksessä, joka puolustus-laitoksen toimesta aikaisemmin korjattiin. Samanlaisia sortumia tavattiin eräissä muissa paikoissa. Aikanaan ne on korjattava Toimikunnan toimesta riittävällä teknillisellä huolella.

Taavetti. Taavetin laajan linnoituksen vallien suojelukysymysten tarkkailua silmälläpitäen suoritimme linnoituksen tarkastuksen sekä valokuvausta. Paikalla on vilkasta rakennustoimintaa, jonka suhdetta rakennuskaavaan EM-^ealuiksi merkittyihin vallien osiin on syytä jatkuvasti seurata.

Havaintojemme perusteella ei ole tällä kertaa esitettävänä mitään varsinaisia toimenpiteitä; eräisiin yksityistonteilla vallien välittömässä läheisyydessä tapahtuneisiin rakennustöihin ei voita-
ne puuttua.

Inventointia jatketaan myöhemmin.

Utti. Utin linnoituksen läheisyydessä on TVH suorittanut maantien oikaisun, jolloin keskuslinnoituksesta lähtevä kaivantosiipi on jouduttu pengerryksellä katkaisemaan. Toimikunnalle työstä ilmoitettiin vasta sen valmistumisen jälkeen. Ratkaisua ei olisi voitu välttää muuten kuin sillan avulla. Kaivantoa lienee jonkin verran viime sotien aikana laajennettu panssarivaunuesteeksi. Riittänee kuitenkin, että osia kaivannosta saadaan säilymään mainaisjäännöksenä, samoin kaivannon katkaisevia poikkivalleja.

TVH:n taholta suunniteltaneen läheisyyteen risteystä, jonka yhteydessä em. säilytyskysymys tulee esille.

Säilytettävät osat määritellään tarkemmin, kun TVH:n suunnitelmista saadaan lisää tietoja. Asianomaiselle piirille on neuvotteluissa ilmoitettu näistä suojelukysymyksistä.

Kuusankosken vallit: Keltti, ns. Tuomisen mutka ja Ruotsula.

TVH:n taholta on ilmoitettu suullisesti Kuusankosken kohdalla lähitulevaisuudessa suoritettavista tienrakennustöistä ja VIATEKin edustaja on suunnittelun alkuvaiheessa äskettäin pyytänyt tietoja em. paikalla Kymijoen varrella mahdollisesti olevista linnoituksista ja valleista sekä niiden sijainnista tiesuunnitelman suhteen. Suoritimme tarkastuksen em. paikoilla, joiden varustukset olivat Muinaistieteellisen toimikunnan tiedossa. Totesimme, että Toimikunnan edustajien aikaisempien käyntien perusteella oli vallien sijainti merkitty 1:100 000 mittakaavaiseen taloudelliseen karttaan, mutta että em. mittakaava on liian pieni, ja merkinnät sen vuoksi osittain väärissä paikoissa näyttäen keskittyvän tielinjal-
le.

Venäläisten puolelle Kymijoen itärannalle rakennettu Ruotsulan linnoitus jää riittävän kauas etelään tielinjalta, joka on voimalaitoksen kohdalla. Linnoitus on Ulvi -nimisen talon maalla R^N 4¹⁰, jonka omistaa maanv. Aleksanteri Heikkinen. Perimätiedon mukaan välittömässä läheisyydessä on ortodoksisen kirkon paikka (sotilaskirkko) ja kasarmipohjia (ei tutkittu). Alueen nämä

muinaisjäännökset kuuluvat säilytettäviin. Neuvottelussa omistajan kanssa selvisi, että hän olisi halukas esim. muinaisjäännöksen rajojen määrittelyyn. Samoin olisi suotavaa, että valtio voisi osoittaa varoja alueen hoitoon, esim. pensaiden raivaukseen ym.

Keskustelussa kävi ilmi omistajan taholta seikka, johon on kiinnitettävä sopivassa yhteydessä huomiota, Yksityisen omistama laaja linnoitusalue on omaisuutta, josta hänen on maksettava veroa, mikä rajoitetun nautinnan huomioonottaen on kohtuutonta. Mitä tälle voitaisiin tehdä?

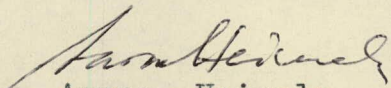
Ruotsulan varustusta vastapäätä Kymijoen länsipuolella, ruotsalaisten puolella, on Lauttavalkama, jossa on myös vaatimattomia maavalleja. Tämä alue olisi samoin syytä säilyttää.

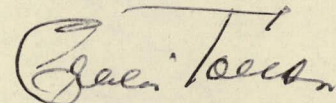
Ns. Tuomisen murtkan vallit.

Alue sattuu paikalle, jota tiesuunnitelma koskee. Jäljellä oleva vallinkatkelma mäellä ehkä säilyy, mikäli mäkeä ei leikata.

Käsityksemme mukaan kuitenkin tämä valli on laadultaan niin vaatimaton, ettei tien kaltaisen suuren yleisen hankkeen ollessa kysymyksessä vastaa tarkoitustaan sen merkitseminen ehdottomasti suojeltavaksi, vaan että valli niin tarvittaessa ilman enempiä tutkimuksia tässä tapauksessa voidaan poistaa.

Helsingissä, toukok uun 21 päivänä 1965

Aarne Heimala

Erkki Tohka